

Bestuursverslag 2024

De kunstmedia over Noorderzon 2024

“Internationaal theaterfestival Noorderzon in Groningen biedt ieder jaar makers van divers pluimage een podium. Deze editie gaf de weer gelegenheid te zien wat voor mooi en bijzonder theater er buiten Nederland wordt gemaakt.”

— Ron Rijghard, NRC Handelsblad, 25 augustus 2024

“Noorderzon slaagt er regelmatig in voorstellingen te programmeren die uniek genoemd mogen worden: een vertelvoorstelling in deze vorm zul je in het Nederlands taalgebied niet vaak tegenkomen.”

— Javier López Piñón, De Theaterkrant over Guillermo Calderon, 2 september 2024

“Het jonge Canadese gezelschap People Watching frappeert in Play Dead met hun speelse, bijna frivole benadering van hun imposante acrobatische kunsten.”

— Ron Rijghard, NRC over People Watching, 25 augustus 2024 ★★★★★

“Cacace toont op Noorderzon hoe je een Tsjechov op briljante wijze naar de essentie kunt terugbrengen.”

— Eric Nederkoorn, Dagblad van het Noorden, 23 augustus 2024 ★★★★★

“Zes topgetrainde performers halen onvoorstelbaar elastische capriolen uit rond het meubilair van een dinersalon. Jonglerend met elkaars lijven, draaiende borden, lege flessen en gordijnen geven ze een haarfijne, verstilde analyse van menselijk gedrag. Ook hier weer: on vervulde verlangens. Niets leuker op een festival dan ‘mensen kijken’, diep in hun ziel.”

— Annette Embrechts, De Volkskrant over People Watching, 26 augustus 2024 ★★★

“Een intrigerende voorstelling in een volstrekt eigen dansidroom.”

— Javier López Piñón, De Theaterkrant over Yang Zhen, 30 augustus 2024

“Zo komen geschiedenis, politiek en kunst op indringende wijze samen, in een intelligent werk waarin na Hampton, ook de toeschouwer zelf een reis aflegt.”

— Sander Janssens, De Volkskrant over Ant Hampton, 1 september 2024 ★★★★

“Het is een plezier om te kijken naar wat allemaal mogelijk is met die simpele ingreep: een muur met gaten waar maar één ledemaat tegelijk doorheen past.”

— Wietse Leenders, De Theaterkrant over Leonardo Manzan, 24 augustus 2024

“De stijl van de tekst (van regisseur Andrej Nosov) is summier, de vertelling precies en de toon laconiek, precies goed.”

— Wietse Leenders over Heartefact, De Theaterkrant, 24 augustus 2024

“Neem Catarina and the beauty of killing fascists van regisseur Tiago Rodrigues, de directeur van het grote jaarlijkse theaterfestival in Avignon. De slottirade in die voorstelling van een juist niet vermoorde extreemrechtse politicus, na een subliem gespeelde familietwist over het lot van deze man, klapte er zo hard in dat een bezoeker boe-roepend de zaal verliet. Het theater werd hem kennelijk te echt.”

— Eric Nederkoorn, Dagblad van het Noorden over Tiago Rodrigues, 27 augustus 2024

“Catarina is een goede illustratie van kracht van de internationale Noorderzon- programmering. Die is bovendien heel breed, blijkt op de openingsavond, met uitgebeend Argentijns teksttheater naast romantisch Canadees hedendaags circus.”

— Ron Rijghard, NRC Handelsblad, 25 augustus 2024

“Deze bewerking van Anton Tsjechovs veel gespeelde drama is fantastisch luistergenot. De vrouwen maken van de belangrijkste rollen zinderende personages van vlees en bloed.”

— Annette Embrechts, De Volkskrant over Guillermo Cacace, 26 augustus 2024 ★★★★★

“En zie Play Dead van het Canadese gezelschap People Watching: een even sensationele als wonderschone doorbraak in de samensmelting van acrobatiek en dans. Volkomen nieuw, haast gekmakend goed. Mag dit zestal nog eens terugkomen?”

— Eric Nederkoorn, Dagblad van het Noorden over People Watching,
27 augustus 2024

“Play Dead is namelijk niet alleen een uiteenzetting van hoe complex intimiteit is door de vele verschillende vormen die het kan aannemen, maar ook vooral een prachtig visueel schouwspel van wat die complexiteit en onvoorspelbaarheid doen met ons als mens.”

— Nigel Onwuachu, De Theaterkrant over People Watching,
26 augustus 2024

“Het mag dan misschien wat overdadig zijn allemaal, de verhalen zijn stuk voor stuk prachtig. [...] Het grote verbindende thema in al die verhalen is identiteit. Wie zijn wij als we een masker dragen? Of dragen we misschien permanent een masker? Is een pseudoniem een masker? En make-up? Umpierrez geeft ons genoeg om op te kauwen.”

— Luuk Verpaalen, De Theaterkrant over Matias Umpierrez,
28 augustus 2024

“De Australische groep, vaste gast op het festival, presenteert vijf kwartier onvervalst spektakel, maar biedt tegelijkertijd een boeiende reflectie op dat pure amusement.”

— Sander Janssens, De Volkskrant over Gravity & Othery Myths,
30 augustus 2024 ★★★★★



Inhoud

Raad van Toezicht verslag



Inleiding



Reflectie periode 21 – 24



Reflectie codes, duurzaamheid
en digitale transformatie



Financiën



Activiteiten 24



Vooruitblik



In cijfers



Raad van Toezicht verslag

Was 2024 het jaar van de waarheid? Natuurlijk! Dat gevoel bestaat eigenlijk ieder jaar. De periode van COVID hebben we definitief achter ons gelaten, maar de voorbereiding op het nieuwe festival stelde ons voor nieuwe uitdagingen. De explosieve stijging van kosten voor personeel en materieel betekende in 2023 een grote aanslag op onze financiële, maar ook mentale reserves. Met de aanvraag voor een nieuwe periode BIS-subsidies voor ogen voelden we extra druk om in 2024 als vanouds een aansprekend en representatief programma te bieden. Artistiek hoogstaand, uitdrukking gevend aan maatschappelijke betrokkenheid en breed toegankelijk. En dat alles met de hand op de knip. Opnieuw een grote uitdaging. Daarop terugkijkend zijn onze crew, medewerkers en vrijwilligers daar fantastisch in geslaagd.

2024 was ook het jaar waarin een nieuw beleidsplan What's the point – on being relevant? werd geschreven en de aanvragen voor ondersteuning vanuit de Culturele Basisinfrastructuur (BIS) en vanuit gemeente en provincie Groningen voor de periode 2025 – 2028. Opnieuw een belangrijk moment voor het opmaken van de balans en het uitzetten van de lijnen voor de toekomst. Met een zeer positieve beoordeling door de Raad van Cultuur is de erkenning van de betekenis van het festival opnieuw onderstreept. Helaas heeft dit er niet toe geleid dat de middelen beschikbaar kwamen om al onze ambities waar te maken. Onze aanvragen werden niet volledig gehonoreerd. In 2023 werd de overgang van een bestuursmodel gemaakt naar een raad van toezicht model; met een directeur bestuurder en een Raad van Toezicht. In 2024 stelden we, in aansluiting op

de nieuwe statuten, een directiereglement vast. De principes en aanbevelingen van de Governance Code Cultuur werden toegepast. De vijf leden die zitting hadden in het bestuur, zijn de raad van toezicht leden geworden. De leden ontvangen een vacatievergoeding van 160 euro per vergadering. In 2024 liep een trainee uit het Atana project mee met de Raad van Toezicht. De trainee werd begeleid; de voorzitter is zijn mentor. Daarnaast wordt aan Atana trainees een uitgebreid programma aangeboden door de stichting Atana.

Aan het begin van de zomer van 2024 maakte de directeur bestuurder, Femke Eerland, kenbaar dat het aanstaande festival haar laatste zou zijn als algemeen directeur van Noorderzon. Een beslissing die – nadat zij 20 jaar een belangrijke functie had vervuld – grote impact had op de organisatie. Voor velen was Noorderzon zonder Femke nauwelijks denkbaar. Haar enorme energie en betrokkenheid, haar grote liefde voor het festival en voor Groningen, hebben Noorderzon gemaakt tot wat het is. Haar inzet heeft geleid tot grote erkenning van het festival over de volle breedte, zoals die onder andere sprak uit de zeer lovende beoordeling van de Raad voor Cultuur in 2024. De Raad van Toezicht, Groningers, cultuurliefhebbers in Nederland, wij allen zijn haar dankbaar.

De raad bestaat statutair uit minimaal drie leden, de huidige raad bestaat uit vijf leden. De leden worden voor maximaal twee termijnen van vier jaar benoemd. Bij het opstellen van het rooster van optreden is rekening gehouden met de periode dat raadsleden deel hebben uitgemaakt van het bestuur van Noorderzon.



Samenstelling Raad van Toezicht in 2024 (vijf leden & trainee)

1. **Kees van der Helm — voorzitter**
[toetreding bestuur 2018. Beoogd aftreden 2026. \(voorzitter per 2021\)](#)
Nevenfuncties: voorzitter bestuur Speeltuincentrale Groningen & lid Raad van Advies Commissie Eerstejaars Introductie (KEI Groningen).
2. **Jurriaan Wentink — lid**
[Toetreding bestuur 2018. Beoogd aftreden 2026](#)
Hoofdfunctie: eigenaar en commercieel directeur iWink.
Nevenfunctie: toezichthouder Noord Nederlands Orkest
3. **Marietta Muhonen — lid**
[Toetreding bestuur 2021. Beoogd aftreden/benoembaar 2025.](#)
Hoofdfuncties: directeur Pedagogische Academie Hanzehogeschool Groningen.
Nevenfuncties: toezichthouder Stichting Bevrijdingsfestival Groningen & voorzitter bestuur Stichting Huis de B Groningen.
4. **Hans Poll — lid**
[Toetreding bestuur 2021, eerste termijn.](#)
[Beoogd aftreden/benoembaar: 2025.](#)
Hoofdfunctie: directeur programma & marketing Forum Groningen
5. **Daniële Streep — lid**
[Toetreding 2018. Aftgetreden november 2024.](#)
Hoofdfunctie: ad intermin bij Stichting Festival Terschellings Oerol (2024) en Stichting Festival Boulevard Den Bosch (2024), directeur Podium Viktorie Haarlem (per 01/01/2025)
Nevenfunctie: lid Raad van Toezicht Stichting Slachthuis Haarlem & lid bestuur Stichting 2TurvenHoog, Almere.
6. **Jorrit Alberts**
[Deelnemer ATANA project Groningen, start 2024, einde maart 2025.](#)

De belangrijkste onderwerpen die het afgelopen jaar in de Raad van Toezicht werden besproken zijn: het beleidsplan voor de periode 2025 - 2028 en de aanvraag voor de subsidies voor die periode, de financiële positie van Noorderzon, de keuzes die gemaakt moeten worden voor het festival in augustus 2024 en de evaluatie hiervan. De Raad kwam in 2024 zeven keer bij elkaar; waarvan viermaal volgens vergaderjaarplan. Daarnaast is er eenmaal een extra vergadering ingelast ten behoeve van keuzes in aanloop naar het festival. Ter voorbereiding op de jaarverantwoording vindt er een audit-commissie-vergadering plaats. En daags na een festivaleditie komen directie en raad samen, voor een informele, eerste evaluatie. In 2024 vond geen formele zelfevaluatie van de raad van toezicht plaats. Wel werden er naar aanleiding van de bevindingen over het voorgaande jaar, afspraken gemaakt over de verscherping van de toezichthoudende functie, met name op het gebied van financiën.

De aanpassingen en verbeteringen die eerder zijn doorgevoerd in de betaalprocessen (het zogeheten: vier-ogen-principe) en het doorvoeren van een cashfree betalingssysteem tijdens het festival hebben risico's op fraude aanzienlijk beperkt. Voor de toekomst is nog winst te behalen in de verbetering van de control-functie op een aantal bedrijfsmatige processen. In 2024 is eveneens een herijkt directie-reglement vastgesteld. Uiteraard was de opvolging van de huidige directeur-bestuurder een belangrijk punt van bespreking. Er is een profiel opgesteld, een procedure afgesproken en een gespecialiseerd wervingsbureau aangetrokken eind november 2024. Vanuit de raad is er een commissie samengesteld, belast met dit traject. Naast het wervingsbureau en een selectie van raad van toezichtsleden, is er ook een personele vertegenwoordiging opgenomen in de sollicitatiecommissie. De sollicitatiegesprekken vonden in het eerste kwartaal van 2025 plaats. De nieuwe directeur-bestuurder verwacht per 01 april 2025 aan te treden.





“Meer nog dan andere instellingen hebben festivals te maken met grote risico’s omdat zij jaarlijks of eens in de twee jaar plaatsvinden, omdat zij in grote mate afhankelijk zijn van de beschikbaarheid van tijdelijk personeel en omdat zij te maken hebben met strenger wordende wet- en regelgeving, bijvoorbeeld omdat zij in de natuur plaatsvinden. Kostenstijgingen doen het deel van het budget waarmee de organisatie artistiek-inhoudelijke programmering tot stand brengt, slinken. Ook de budgetten voor coproduceren, het gezamenlijk met andere partijen in binnen- of buitenland voorinvesteren in aanbod, worden lager. Dit leidt ertoe dat festivals soms minder activiteiten kunnen ontplooiën in de komende subsidieperiode. De raad prijst de realistische houding die de Podiumkunsten Festivals instellingen ten aanzien van dit vraagstuk aannemen, ook aangezien werkdruk al lang een groot probleem vormt bij festivalorganisaties in de podiumkunsten.”

Uit: Raad voor Cultuur BIS advies,
inleiding festivals, juli 2024

Naast deze inspanningen, zijn er natuurlijk ook prachtige structurele toezegging voor de periode 2025-2028. Zowel van het Ministerie van OCW als de Provincie en Gemeente Groningen. Daarin is ook duidelijk dat niet alles meer kan; met gestegen kosten en voorwaarden, hoort ook een pas op de plaats in het aantal te organiseren activiteiten. Noorderzon gaat met mooie beoordelingen en een prima basis, de nieuwe cultuurnotaperiode tegemoet.

“Noorderzon heeft een uitnodigend, laagdrempelig en feestelijk festivalhart waar een sfeer wordt gecreëerd waarin veel verschillende groepen mensen zich welkom voelen en dat ook zijn. Dat maakt een belangrijk deel uit van het profiel van het festival: het wil tot in het diepst van zijn vezels één groot feest zijn. De raad is enthousiast over de wijze waarop het de organisatie lukt om zowel een sociale ontmoetingsplek aan een breed palet aan Groningers te bieden als om een vooruitstrevende kunstaanbieder te zijn. De raad vindt het festival voorbeeldstellend als het gaat om het slechten van de drempel voor cultuurbezoek”.

Uit: Raad voor Cultuur BIS advies,
advies Noorderzon, juli 2024



Voor de Raad van Toezicht en een nieuwe directeur bestuurder liggen er opgaven om een duurzame toekomst van Noorderzon veilig te stellen. Het is al vaak gezegd: de financiële middelen blijven al jaren sterk achter bij de gestegen kosten en de toegenomen eisen. Het weerstandsvermogen van het festival is danig aangetast en de risico’s van een elfdaags festival in de open lucht zijn niet minder geworden. Na constructieve gesprekken met de lokale overheden, wordt er vanaf 2025 gezamenlijk inspanningen gepleegd om Noorderzon weer weerbaarder voor de toekomst te maken. Een gemeentelijk transitiefonds is daartoe ingericht en een aantal kwetsbare instellingen, waaronder Noorderzon, zijn aangewezen om daar een beroep op te doen.

Inleiding

Deze jaarverantwoording is een klein beetje een bijzondere: we reflecteren niet alleen op een jaar en een festivaleditie, maar op de hele cultuurnotaperiode 2021-2024.

En dat was best een intensieve periode. Een periode van vallen en weer opstaan. De coronaperiode – en de nasleep van deze periode – tekenden de eerste jaren. De laatste twee edities stonden in het teken van opbouwen, doorgaan en vooruitkijken. We zijn er trots op om met een prachtige editie 2024, met mooie cijfers en dito waardering en ondanks een ontruiming, af te sluiten. We danken alle overheden voor hun vertrouwen en ondersteuning, het Fonds21 voor een prachtige bijdrage, alle partners, supporters, leveranciers, stakeholders, alle crew, publiek en artiesten voor die collectieve krachtsinspanning!

Heel 2023 en het begin van 2024 stonden geheel en al in het teken van strategie. Niet alleen strategie naar nieuwe festivaledities, maar juist ook in het teken van de nieuwe cultuurnotaperiodes 2025-2028. Eind januari 2024 dienden wij kersverse beleidsplannen en aanvragen in bij het Ministerie van OCW (ten behoeve van de BIS-aanvraag) en bij Gemeente en Provincie Groningen. Dit is altijd een zeer stevige exercitie voor de gehele culturele sector. De parameters waren al bekend; er was en bleef weinig financiële ruimte, meer voor minder het adagium. Collectief hield de culturele sector de adem in naar de uitslagen toe. Noorderzon is door de Gemeente en Provincie Groningen voor acht jaar opgenomen in de cultuurnota's en als cultuurpijler; een mooie tussenevaluatie op onze aanvragen volgde. Noorderzon ontving in juni 2024 een prachtige beoordeling vanuit de landelijke raad voor Cultuur voor het continueren van de BIS positie. Alle aanvragen zijn gehonoreerd, met lovende woorden, meer (financiële) ademruimte maar niet wat is aangevraagd. De druk op alle cultuurbudgetten werd duidelijk door de forse kaalslag die zich voltrok bij landelijke fondsen als Fonds Podiumkunsten, Fonds voor Cultuurparticipatie.



Dit betekent dat de aankomende periode voor velen – ook Noorderzon – in het teken zal staan van het herijken van de activiteiten in combinatie met alle opdrachten vanuit de subsidieverstrekkers.

In 2024 is daarom – en gezien het resultaat van 2023 en de inschatting naar de toekomst toe – al ingezet op schrappen en schrappen. Deze bezuinigingen gingen gepaard met het nog verder proberen te verhogen van de eigen inkomsten en meer grip op de nieuwe werkelijkheid van structureel gestegen kosten. Dat is ten dele goed gelukt. Daarmee kwam onze begroting nog steeds niet op nul, maar is er wel tonnen ingelopen ten opzichte van 2023. De ontruiming op de eerste (in potentie: drukke) zaterdag drukte ons verder in de rode cijfers. Een bescheiden algemene reserve resteert. Noorderzon heeft in de Gemeente en de Provincie Groningen constructieve gesprekspartners gevonden om dit te adresseren het aankomende jaar en de aankomende periode. Er is een gemeentelijk transitiefonds ingericht, om een aantal kernvoorzieningen met een eenmalige financiële impuls weer wat steviger grond onder de voeten te geven. Noorderzon is een van deze kernvoorzieningen die een aanvraag bij dit fonds heeft neergelegd.

En er is nog iets wat dit tot een bijzonder jaar maakt: na meer dan vijftien jaar directeur te zijn geweest van dit prachtige festival, maakt directeur-bestuurder Femke Eerland plaats voor een opvolger. Op moment van schrijven, zijn de sollicitatiegesprekken in volle gang. Een hechte club van mensen heeft aan de wieg gestaan van het Noorderzon zoals we dat nu kennen. Naast de directeur, is er een deel van deze club vertrokken. Noorderzon staat op stevige grond en heeft uitzicht op een dito toekomst; aan een nieuwe directeur-bestuurder de schone taak om nog eens 35 jaar Noorderzon te organiseren. Met een hechte club!

Reflectie cultuurnota periode 2021 – 2024



What's Next – on being in motion

Na lange strategie-sessies tussen directie en raad van toezicht (destijds nog: bestuur), is er eind 2019 besloten dat Noorderzon rden maar liefst vier beleidsplannen en aanvragen ingediend: bij het Fonds Podiumkunsten, bij het Ministerie van OCW, bij Provincie Groningen en bij de Gemeente Groningen. De titel van deze plannen was: What's Next – on being in motion. In dit plan beschreven we waar Noorderzon stond in zijn ontwikkeling en waar we van plan waren naartoe te gaan.

In maart 2020 ging de wereld op slot vanwege een pandemie, waarvan we het verloop en de impact niet kenden. Vanaf juni 2020 volgden de uitslagen op alle ambities en plannen van de culturele sector.

Met een zeer positief advies treedt Noorderzon vanaf 2021 toe tot de BIS. Ook de Gemeente en de Provincie Groningen oordelen positief en kennen in beginsel voor acht jaar subsidie (t/m 2028) toe. Met de toetreding tot de BIS, verviel de aanvraag bij het Fonds Podiumkunsten. Financieel gaat Noorderzon er een klein beetje op vooruit, de krapte in de BIS categorie festivals, is groot. Door de pandemie, werd de uitvoering van alle voorgenomen plannen en ambities bemoeilijkt. De editie van augustus 2023 werd pas weer een beetje een 'echte' Noorderzon. De festival edities 2020, 2021, 2022 konden of niet plaatsvinden of alleen onder zeer strikte maatregelen.

“De raad waardeert de opvallende, eigenzinnige positie van Noorderzon. Het festival biedt een hoogwaardig en gevarieerd aanbod, voor specifieke groepen, voor een groep professionals en voor een breed publiek, waarmee de impact groot is. Het beleidsplan voor de periode 2021 – 2024 roept een inspirerend beeld op van de wijze waarop met groot vakmanschap scherpe, weloverwogen keuzes worden gemaakt in the art of programming. De gehele selectie van met name onafhankelijke makers voedt de dialoog door (mondiale) ontwikkelingen in de samenleving weer te geven. Daarbij verlenen juist de soms schurende keuzes het festival een geheel eigen, oorspronkelijke signatuur”.

Prestaties

In deze wat gemankeerde cultuurnotaperiode en in deze zeer unieke tijd, is er met collectieve wil toch nog veel georganiseerd. Dankzij de inzet van de RAOCCC middelen en de ministeriële beslissing om de prestaties uit de ingediende beleidsplannen los te mogen laten, ontstond er ruimte. Zowel financieel als artistiek. In alle jaren is onze artistieke kern niet losgelaten: ieder jaar is er een sociaal-maatschappelijk evenement gerealiseerd en ieder jaar is, in meer of mindere mate, internationaal en lokaal programma gepresenteerd. Uiteraard waren de kwantitatieve voornemens – zoals ticketverkoppen en publieksaantallen – niet altijd te realiseren. Met de editie van 2023 werd een nieuwe norm vastgesteld: het publiek en artiesten kwamen in grote getalen, maar de kosten van het organiseren van ons festival, waren astronomisch gestegen. De afgelopen editie is er bezuinigd en was er ook sprake van herstel van sommige problematiek, zoals personeelskrapte. Met een prachtige editie afgelopen augustus (22 augustus t/m 1 september 2024) sloten wij deze cultuurnotaperiode af. Een aansprekend, avontuurlijk programma, een zeer divers en uitgebreid &Society programma, waardering van pers, publiek en artiesten.

In 2024 is Noorderzon:

- ... een hybride kunstenfestival en platform dat hoog gewaardeerd wordt om zijn Groningse eigenzinnigheid, zijn mondiale blik en zijn veelkleurigheid.
- ... diepgeworteld in zijn lokale sociaal-artistieke omgeving, een onmisbare aanvulling op het reeds bestaande (nationale en lokale) aanbod en een actor van belang in zijn internationale netwerk.
- ... een smaakmakend en interdisciplinair platform wat meer dan 25 internationale en meer dan 25 lokale gezelschappen makers toont, vergezeld door een stevig contextprogramma en een uitgebreid gratis programma.
- ... goed bezocht over elf festivaldagen met 135.000-150.000 bezoekers, circa 40.000-50.000 ticketverkoppen (en vele tienduizenden gratis bezoeken) en een publiek wat even hybride is als Noorderzon.
- ... een festival waar publiek zich lokaal en internationaal, universeel en individueel toe kan verhouden, zich comfortabel kris-kras door ons programma begeeft en nooit onberoerd naar huis gaat.
- ... altijd herkenbaar en toegankelijk, aangenaam ongemakkelijk.

Uit: aanvraag 2021-2024, BIS-aanvraag Stichting Noorderzon Groningen, januari 2020.

Reflecterend op deze voorgenomen ambities zoals boven geformuleerd, heeft Noorderzon ondanks de unieke periode, toch veel stappen weten te zetten. Niet onze volledige aanvraag (500.000 euro) vanuit de BIS is gehonoreerd. Daarnaast zijn de kosten van het organiseren van een festival van Noorderzons omvang n impact, fors gestegen. Deze twee zaken zorgen ervoor dat we zijn geslonken in het aantal te presenteren internationale gezelschappen en daarmee zijn de ticketverkoppen naar rato, mee gedaald. Het aantal bezoekers/bezoeken is wel op dit geschetste aantal uitgekomen. Ook zijn alle sociale, maatschappelijke en artistieke doelen behaald en gerealiseerd.

&Society

In 2020 schreven we dat een logische volgende stap na het steeds beter verankeren van duiding in ons programma, onze naamsverandering naar Noorderzon Festival of Performing Arts & Society was. Dit betekende dat we ons programma niet meer zonder maatschappelijke duiding wilden zien. Het contextprogramma zou niet meer naast het kunstenprogramma

moeten staan, maar gezamenlijk kernprogramma vormen. Vanaf 2021 is hard gewerkt om het contextprogramma, onder de naam &Society, als jongste onderdeel van het festival een steeds prominentere plek in te laten nemen. Van één locatie (de Spiegeltent, Pollux) naar twee locaties (met de toevoeging van Nova), naar nóg meer gesprekken en korte lezingen verspreid over het festivalterrein. Samen met trouwe partners als de Rijksuniversiteit Groningen, met Studium Generale, ArtsinSociety, ScienceLinxenmeer, met UMCG, PlatformGRAS, De Linkse Mannen en nieuwe partners als Let's get lyrical, Museum aan de A, Discriminatiemeldpunt en Pride, is jaarlijks een sterk programma neergezet met een hoge bezettingsgraad (gemiddeld >80%).

Ook ons bestaande literatuurprogramma (&Literaturia) groeit meer naar het &Society-programma toe en beide lijnen versterken elkaar. Om maatschappelijke verhalen zoals over AI, klimaat, democratie goed richting publiek te vertellen, is elk jaar een aantal programmalijnen uitgewerkt waaronder zowel het hoofdprogramma als &Societyprogramma viel. Dit werd

achteraf vastgesteld, het programmateam werkt nu hard om dit om te draaien. Zo presenteren we een “multiprogramma” rondom bepaalde thematiek uit het hoofdprogramma, waar we bezoekers vooraf beter in mee te kunnen nemen. Ook wordt de bestaande commissie die feedback geeft over het &Societyprogramma in de toekomst uitgebreid om zo nog meer programma te kunnen presenteren dat resoneert bij diverse doelgroepen in Stad en (omme)land. &Society zal zo meer en meer gaan fungeren als een eerste kennismaking met Noorderzon voor nieuwe bezoekers, waarmee men handvatten krijgt voor ander programma. En, zoals we ons ook voornamen, als een spin die alle draadjes van het festival aan elkaar verbindt. We zijn er trots op wat er de afgelopen jaren is gerealiseerd op &Society-gebied – partners, publiek, programma zien dit als een logisch en onlosmakelijk onderdeel van het DNA van Noorderzon.

RAOCC-middelen

Met deze jaarverantwoording, vragen wij u ook om de definitieve vaststelling van de door u verstrekte RAOCCC-



middelen; ook wel: corona-hulppakketten. Noorderzon heeft deze middelen, volgens uw berekening, ontvangen in meerdere tranches. De laatste bijdrage was in 2022. Deze middelen zijn zeer behulpzaam geweest in het organiseren van een festival onder strikte corona-maatregelen. Zowel voor de extra kosten die dit met zich meebracht (van het aanschaffen van duizenden mondkapjes tot corona-testen) tot het opvangen van de grote derving van inkomsten door bijvoorbeeld publieksbegrenzing. Noorderzon heeft in 2020 geen festival mogen organiseren, maar daarvoor in de plaats boden wij een zes weken lange zomerprogrammering aan voor beperkt publiek. In 2021 kwamen wij niet verder dan een festival als een eilanden-editie: twee afgesloten eilanden, waarop net zoveel publiek was toegestaan als wij zitplaatsen konden realiseren. In 2022 organiseerden wij een bijna vol festival, maar onder zeer strikte maatregelen en met

noodscenario's achter de hand – in september 2022, daags na ons festival, zou Nederland misschien weer op slot gaan. In 2023 organiseerden wij een vol festival, met gierende inflatie en prijsstijgingen, personeelstekorten en een reëel oorlog in Oekraïne op de achtergrond. Het laatste restant van de door u verstrekte hulppakketten zijn in 2023 ingezet. In 2024 zijn er geen RAOCCC-middelen meer over. De middelen waren vrij besteedbaar en een eventueel restant mag opgenomen worden in een algemene reserve. Met het afsluiten van deze cultuurnotaperiode heeft Noorderzon geen onbestede RAOCCC-middelen meer. We zijn u zeer erkentelijk voor deze financiële hulppakketten; deze hebben ons in staat gesteld zichtbaar te blijven voor publiek en onder soms moeizame omstandigheden, toch weer een festival op te starten. Zonder deze middelen was dit niet mogelijk geweest.

Reflectie codes, duurzaamheid en digitale transformatie

Code governance cultuur

In ons beleidsplan namen wij ons voor in deze cultuurnota-periode over te gaan van een bestuur-directie-model naar een raad van toezicht-directeur-bestuurder -model. In november 2023 is deze transitie afgerond. De statuten zijn daartoe en daarop aangepast, er is een nieuw directie reglement opgesteld en de vergaderingen cyclus is opnieuw vormgegeven op inhoud en in frequentie. De zittende bestuursleden, zijn allen overgegaan in de nieuwe raad van toezicht. In het verslag van de hand van de raad van toezicht zoals opgenomen in dit bestuursverslag, wordt gereflecteerd op deze nieuwe rol en op de toepassing van de code cultural governance. In 2024 is mevrouw Streep afgetreden, per 1 januari 2025 bestaat de raad daarmee uit vier leden. Voor 2025 staat een volgende transitie op de agenda: een aantal leden treedt af vanwege het verstrijken van de maximale termijn.

In 2023/2024 is door Noorderzon geparticipeerd in het zogeheten "Atana traject". De doelstelling van ATANA is het diversifiëren van de samenstelling van besturen en raden van toezicht in de culturele en maatschappelijke sector: meer personen met een dubbele culturele achtergrond, meer vrouwen en meer jongeren. De deelnemende instellingen en de trainee krijgen een uitgebreid programma aangeboden. Zo hebben de toezichthouders training gekregen en heeft de trainee in 2024 het volledige programma van Atana doorlopen. De trainee van Noorderzon is tot en met het afronden van de jaarverantwoording 2024 (voorzien: tot 1 april 2025) betrokken bij Noorderzons raad van toezicht. De voorzitter van de raad van toezicht is de mentor van de trainee. De evaluaties van zowel de trainee, als de raad van toezicht zijn voltrokken eind 2024. De inhoud van deze evaluaties is privé.

De samenstelling van Noorderzons raad is op het gebied van man / vrouw verdeling, leeftijd en werkzame leven divers. Qua leden met bijvoorbeeld een dubbele of diverse achtergrond, blijft de samenstelling echter achter. Voor de periode 2025-2028 staat het aanvullen van de raad en het diversifiëren op het gebied van toezichthouders van een diverse achtergrond hoog op de agenda. De betrokkenheid bij Atana blijft en we hopen dat deze nieuwe diverse poule van betrokken bestuurders en toezichthouders, zijn vruchten af gaat werpen in de samenstelling.

Code fair practice

Deze cultuurnotaperiode is, volgens voorgenomen plannen, gebruikt voor het inventariseren van de verschillende behoeftes en noden op het gebied van fair practice. Noorderzons kern-team kent een laag verloop en alle leden zijn altijd in loondienst geweest. De loondienstverbanden werden gebaseerd op de cao van het Napk. Voor het organiseren van onze kernactiviteit komt er een specialistisch team freelancers bij, allen met een grotere (meer dan 1 maand) opdracht. Voor de implementatie in de festivalperiode worden nog meer





freelancers aangetrokken, voor de invulling van korte klussen, zoals productie en techniek. Voor directe uitvoerende taken, worden ook diverse mensen in kort dienstverband opgenomen. Daarnaast mag Noorderzon al decennialang steunen op de tomeloze inzet van heel veel vrijwilligers: van de vrijwillige EHBO tot meer dan 500 mensen in de kaartverkoop en horeca. Deze groep is een fantastische ambassadeur van Groningen en van Noorderzon.

Ieder jaar wordt een crew-enquête uitgezet. Daarin wordt actief naar algehele tevredenheid gevraagd en naar eventuele nieuwe zaken die we hebben uitgezet in een jaar. Zo ook dit jaar. Een nieuw element van afgelopen jaar waar actief naar is gevraagd, was de inzet van een nieuw, digitaal roosterings- en aanmeldingssysteem. De belangrijkste bevindingen uit de enquête, die door 144 crewleden is ingevuld:

Positief

- Crewleden zijn enthousiast en waarderen de organisatie.
- Een gemiddeld cijfer van 8,3 voor de ervaring!
- De communicatie en voorbereiding zijn grotendeels effectief.
- De werksfeer en sociale aspecten worden als zeer positief ervaren.

Verbeterpunten

- De crewbijeenkomsten trekken relatief weinig deelnemers. Mogelijk kan dit beter afgestemd worden op beschikbaarheid en behoefte. Wellicht is dit ook weer onnodig aangezien de algemene communicatie vooraf als positief wordt ervaren.

- Het nieuwe planningssysteem moet verder geoptimaliseerd, maar voor een eerste gebruik is de score prima.
- Nog meer zichtbaarheid van duurzaamheid en inclusiviteit; crew merkt het en ervaart het als positief.

In cijfers en percentages

- Ervaring crewleden: **41%** werkte voor de eerste keer mee, terwijl 19 % al meer dan 10 keer betrokken was.
- Redenen voor deelname (meerdere antwoorden mogelijk): **83%** wilde bijdragen aan het festival, **80%** noemde gezelligheid en **67%** zag het als een kans om nieuwe mensen te ontmoeten.
- Voorbereiding & communicatie (meerdere antwoorden mogelijk): 90% vond de informatie vooraf voldoende en bijna **100%** wist bij wie ze terecht konden met vragen! Slechts 3% vond dat dit beter kon.
- Crewbijeenkomsten: **38%** woonde deze bij en de meeste respondenten vonden deze nuttig.
- Nieuw planningssysteem: **44%** beoordeelde dit als “goed”, 24% als “uitstekend” terwijl 10% niet tevreden was.
- Werktijden en faciliteiten: **87%** was tevreden over hun werktijden.
- Duurzaamheid & inclusiviteit: **driekwart** van de crew merkt dat Noorderzon hier steeds meer op inzette.
- Cijfer voor de ervaring: Het gemiddelde cijfer was een **8,3!**
- Volgend jaar weer: **88%** geeft aan volgend jaar weer mee te willen doen.



Naast de enquête die we jaarlijks afnemen, is er ook tien jaar geleden een KlankBordGroep (KBG) gevormd. Voor zitting in deze groep wordt openbaar geworven en leden nemen voor twee edities zitting. Deze klankbordgroep is gevormd om een goede ‘vinger aan de pols’ te kunnen houden bij alle geledingen van onze diverse groep tijdelijk personeel. Maximaal viermaal per jaar komen we bij elkaar; tweemaal in aanloop naar het evenement, eenmaal tijdens het evenement en eenmaal daarna. Het kernteam – of een afvaardiging daarvan – is altijd bij deze bijeenkomsten aanwezig en er wordt verslag van gemaakt. Vanaf 2025 worden de bijeenkomsten meer thematisch, zodat er per vergadering dieper op werkzaamheden en betrokkenheid kan worden ingegaan.

In deze cultuurnotaperiode zijn er stappen gezet op het gebied van fair practice, maar we zijn er nog niet. Door de corona-periode was simpelweg niet alles mogelijk en er ontstond dermate veel spanning op de arbeidsmarkt, dat honoraria niet achterbleven bij de markt maar deze juist ver voorbij streefden. Deze stijgingen lieten diepe en structurele sporen na in onze financiën. Festivals zijn zeer grote inhuurorganisaties, met veelal “seizoensarbeid”. Op een kort moment is er van alles en iedereen heel veel (inzet) nodig. Die stijging, in combinatie met achterblijvende financiële middelen, deed ons in 2023 diep in de rode cijfers belanden. In 2024 is dit met een bezuinigingsplan en met meer rust in de culturele sector, weer wat genormaliseerd.

De laatste stappen worden in 2025 gezet: een eigen personeelshandboek wordt ingezet en de activiteiten teruggebracht naar een meer passende jas. Fair practice – een faire werkpraktijk – is goed ingebed inmiddels in de culturele sector. Zo ook bij Noorderzon. Dat we goed voor mensen willen zorgen, netjes met iedereen omgaan en ervoor zorgen dat iedereen zich welkom en veilig voelt.

Er zijn protocollen voor omgangs- en gedragsregels voor personeel en voor artiesten. Noorderzon ondersteunt Mores (het anoniem meldplatform) en heeft meerdere vertrouwenspersonen zelf getraind. Via onze arbodienst zijn er ook externe vertrouwenspersonen beschikbaar. De financiële consequenties van het toepassen van een personeelshandboek, zijn groot en structureel. Om hieraan te voldoen, binnen de kaders van de beschikte subsidies, dienen daarom de activiteiten teruggebracht.

Code diversiteit & inclusie

In ons beleidsplan namen we ons voor om onder andere aandacht te besteden aan het meer diverser maken van ons – toen nog – bestuur. Inmiddels is het bestuur een raad van toezicht en zijn we deelnemer in het Atana project. We hopen dat het aantrekken en opleiden van een nieuwe groep bestuurders, in de (nabije) toekomst vruchten gaat afwerpen. In 2024 zijn geen additionele trainingen gevolgd op het gebied van diversiteit en of inclusie. We zien dat de diverse



samenstelling van ons kernteam en teams voor tijdelijk personeel, een zeer positieve weerslag op de samenstelling van al onze vrijwilligersteams en crew heeft. We werken intensief samen met onder andere het opleidingscentrum Vluchtelingenwerk en gaven daar meerdere presentaties om mensen bekend te maken met Noorderzon. We zorgen dat iedereen mee kan doen, voor iedereen een passend team en bezigheid te vinden. We werken al jaren samen met onder andere het Clubhuis voor Doven & Slechthorenden, we doneren tickets aan Geef een Toegift die door Stichting Quiet Groningen worden verdeeld. We maken voor de Voedselbank Groningen voor alle gezinnen tasjes met waardebonnen, waarmee ze een volledige dag kunnen Noorderzonnen. Ook ons divers programma – uit alle windstreken en alle disciplines – werpt zijn vruchten af in de samenstelling van ons publiek. Opvallend van de laatste twee jaren (2023 en 2024) is dat de brede studentenpopulatie van Groningen, ons ook heeft ontdekt. Dit is zichtbaar een verdere verjonging op het terrein. Naast onze inspanningen op diversiteit en inclusie gebied – van programma- en partnersamenstelling tot overal ons actief roeren, is een belangrijke waarde dat Noorderzon gratis te bezoeken is. Daarmee worden veel drempels weggenomen om eens te komen kijken, te wennen. Naast de gratis toegang, is ook ons gratis programma een fijne sleutel tot het opbouwen van nieuw publiek. Voor de komende jaren staat op de agenda dat we verder gaan met het selecteren van (nieuwe) partners in programmering, de &society commissie uitbreiden met meer leden en grote leveranciers gaan trainen en meenemen in onze protocollen.

Duurzaamheid

Noorderzon is al jaren gecommitteerd aan duurzaamheid; als een van de eerste publieksfestivals van Nederland ontvingen wij daarvoor de Green Key. En die hebben we nog steeds! Duurzaamheid is voor ons meer dan ‘alleen’ zorgen dat we ons zo groen mogelijk gedragen – het is ook duurzame omgang met omwonenden, met vrijwilligers, met partners en supporters. We gaan daartoe ook graag over tot duurzame relaties – die langer meegaan, die tegen een stootje kunnen. We committeren ons daarvoor bijvoorbeeld ook tot het zoveel mogelijk lokaal inhuren en inkopen van al ons materieel en personeel. Voor ons internationale programma hebben we onszelf gedwongen geen ‘eenzame’inkoper te zijn: het programma reist langs Europese partners. Op het gebied van pure logistieke en productionele zaken, vereist lokale wet- en regelgeving tegenwoordig ook gelukkig dat er rekening wordt gehouden met de directe omgeving en het milieu. Noorderzon levert bij zijn vergunningaanvraag bijvoorbeeld al jaren en ecologische quick-scan rapportage aan. Klimaatverandering is echter wel een reële bedreiging voor grote buitenfestivals als Noorderzon. Afgelopen jaar moest er ontruimd worden op een drukke zaterdag vanwege stormachtig weer;



daags daarna gevolgd door een hittegolf. De komende jaren staat het weerbaarder maken van ons festival tegen weersinvloeden daarom hoog op de agenda. In 2024 is, vanwege bezuinigingen op onze uitgaven, geen grote stap gezet op het gebied van verder vergroenen. Wel is ons dieselverbruik door een slimmer stroomplan en meer vaste stroomverbruik, enorm teruggedrongen (-20%). Met Paradigm, Eurosonic Noorderslag en Bevrijdingsfestival Groningen hebben we twee jaar geleden Groene Evenementen Noord Nederland opgericht (Groenn). In 2024 zijn we vliegend van start gegaan, met een kleine projectorganisatie, die andere evenementen een mentor-programma aanbiedt, waar kleine innovaties ondersteund zijn met een bijdrage ad 1.500 euro en met het aanbieden van veel workshops en verdiepingsprogramma. Daar gaan we in 2025 natuurlijk mee door en hopelijk kunnen we uitbreiden naar Friesland en Drenthe. De eerste gesprekken daartoe zijn gevoerd.

Digitale transformatie

Noorderzon heeft, zoals zoveel culturele instellingen en vooral festivals, hard gewerkt om na de digitale coronaperiode, weer terug te komen als live ervaring. En dat is gelukt. Dat betekent niet dat deze periode geen waardevolle veranderingen heeft opgeleverd; er zijn zaken versimpeld en versneld. Zo is het vanuit Groningen soms best intensief om in alle platformen en clubs vertegenwoordigd te zijn. Het heeft internationaal en nationaal, veel tijdswinst opgeleverd dat online aanwezigheid bij vergaderingen, genormaliseerd op. Dit heeft tevens de werkdruk (en reisdruk!) naar beneden gebracht. In coro-

natijd is ook geëxperimenteerd met internationale gasten voor het &Society programma, digitaal deel te laten nemen aan debatten. Ook dat zetten we voort en bevalt prima. Voor betere toegankelijkheid, worden ook van alle nagesprekken fijne podcasts gemaakt en online beschikbaar gemaakt. Zoals al eerder aangehaald, is in 2024 een nieuw digitaal planning-, aanmeld- en roosteringsysteem geïntroduceerd voor vrijwilligers. Maar liefst 584 mensen stonden in het programma en zijn allen ingepland. Het programma levert een enorme tijdswinst – ook al was dit een intensief pilotjaar – wat weer ten goede komt aan de tijd en aandacht die op het terrein en in de communicatie aan deze dierbare groep kan worden besteed. In 2024 hebben we ook een Noorderzon-app gemaakt; die direct gekoppeld was aan de website. Zo was alle informatie – van nieuws tot programma informatie – gelijk en direct beschikbaar online. Het kaartverkoopsysteem werd ook direct gekoppeld aan de website; wat erg veel efficiëntie oplevert. Deze introducties zetten we allemaal voort de komende jaren. In 2025 wordt er overgegaan op een nieuw digitaal en online administratiesysteem voor de boekhouding, wat ook tijdswinst moet opleveren (en minder werkdruk). Voor de komende jaren zien we onze live ontmoetingen die ons festival faciliteren, als de belangrijkste waarden. Dat kunnen en willen we niet vervangen door digitale toepassingen. Wel willen en kunnen we digitale dag-journaals live gaan uitzenden via Instagram bijvoorbeeld. Grotere projecten op het gebied van digitale transformatie vereisen geld en tijd – zoals het online aanbieden van kunst en performances. Dit zien we niet op afzienbare termijn als reële optie.

Financiën

Deze cultuurnotaperiode voelde bij tijd en wijle als een achtbaan – zo ook op financieel gebied. Waar we door maatregelen en of verboden, de eerste twee jaar geld overhielden op de balans van de corona hulppakketten, zo haalden we dat de afgelopen twee jaar ruimschoots in door forse gestegen kosten. Noorderzon heeft inmiddels een begroting van ongeveer 3 miljoen. Daarmee wordt een groot elfdaags festival georganiseerd, met een smaakmakend artistiek profiel en aansprekend voor bijna alle doelgroepen.

In 2023 werden er diepe rode cijfers geschreven: de kostenstijgingen gingen door het dak, de personeelskrapte (betaald en vrijwillig!) waren op het hoogtepunt. In 2024 moest dat dus anders. Naast het schrijven van alle aanvragen voor 2025-2028, is erg hard gewerkt aan een herstelplan. Daartoe zijn er intensieve gesprekken met de lokale overheden gevoerd, onder andere over het uitblijven van investeringen en indexatie/acces. Door het bestuur is een financieel plan opgesteld, waarvan de voortgang nauw met de toezichthouders is besproken het hele jaar. Het financiële plan concentreerde zich op: het vergroten van de eigen inkomsten, het bezuinigen op activiteiten (en dus alle bijkomende kosten) en het verkrijgen van meer grip. Dit is op veel fronten gelukt, maar niet op alle. Een sluitend begroting werd niet gehaald voor het festival. Met een volledige ontruiming door een storm op de eerste drukke zaterdag, gevolgd door een hittegolf, werden

we verder de rode cijfers in gedrukt. Een zeer bescheiden – en ontoereikende algemene reserve ad. 40.000 euro resteert aan het einde van deze cultuurnotaperiode.

Door de lokale overheden is er zeer constructief meegedacht en gehandeld in 2024. De subsidievoorschotten zijn eerder uitbetaald, een forse indexatie is toegepast op de subsidie en er is een transitiefonds ingericht (ad. 1.5 miljoen) door de Gemeente Groningen. Een aantal kwetsbare, maar cruciale instellingen als Noorderzon, zijn aangewezen om daar een eenmalige dotatie uit te ontvangen volgens de voorwaarden van de Gemeente Groningen. Inmiddels is een aanvraag ingediend om de algemene reserve weer op verlangd peil te brengen (ca. 10% van de normbegroting). Dit ter versterking van de liquiditeit, om eerste tegenvallers (zoals een ontruiming) te kunnen opvangen en om de ingezette lijn van transitie van 2024 voort te kunnen zetten.



Continuïteit

Noorderzon kent forse eigen inkomsten: meer dan de helft van de begroting wordt opgehaald met zijn activiteiten. Dit zijn onder andere de kaartverkoop, de horeca, private fondsbijdrages, opbrengsten uit verpachtingen. In 2024 is er door het Fonds21 een bijdrage van 70.000 euro ontvangen, waar we zeer erkentelijk voor zijn. Door het Ministerie van OCW, de Gemeente Groningen en de Provincie Groningen zijn prachtige beoordelingen voor 2025-2028 afgegeven. Niet de volledige aanvragen zijn gehonoreerd, door ongekende druk op alle budgetten en de krappe situatie bij de lagere overheden, maar per saldo gaat Noorderzon er de komende periode zeker op vooruit. De Provincie Groningen verhoogt zijn subsidie structureel met 50.000 euro. De lagere overheden zijn van zins tevens structureel te gaan indexeren en of accres toe te kennen – dat maakt eveneens een groot (en structureel!) verschil de aankomende jaren. Het werkt echter niet met terugwerkende kracht; het meer dan twee cultuurnotaperiodes ontbreken van indexatie en of accres heeft zijn gaten nagelaten. Het aanvullen van onze algemene reserve – en daartoe (structureel) op een overschot begroten – zien wij zelfstandig niet als een haalbare optie op zeer afzienbare termijn. De afgesproken lijn tussen Raad van Toezicht en directie voor het komende jaar is begroten op nul en het toepassen van beheersmaatregelen. Daar is in 2024 natuurlijk al mee begonnen – met deels goed gevolg – in combinatie met het verder bezuinigen op de activiteitenkosten. Kortom: het aanbod aanpassen aan de ruimte van de jas.

Het verder invullen en uitdenken van mogelijke transitiebewegingen is aan de nieuwe directeur-bestuurder. Een structurele optie om het aantal festivaldagen terug te brengen (van 11 naar 8) ligt daartoe al ter tafel, voor 2026 en verder. Daarom is de verlangde dotatie uit het gemeentelijke transitiefonds cruciaal. Dit geeft rust voor het verder uitdenken en letterlijk lucht, ten bate van de onder druk staande liquiditeit. Het risicoprofiel van een groot, elf daags jaarlijks terugkerend publieksfestival in de buitenlucht met alle weersomstandigheden die kunnen plaatsvinden blijft echter hetzelfde. Alle kosten gaan voor de baten uit. Er zijn weinig mogelijkheden om in 11 dagen bij te sturen. De totale verhouding subsidie tot eigen inkomsten is bij ons festival, ruwweg 50%-50%. Deze 50% is overigens zonder alle uren die door vrijwilligers worden gewerkt, gekapitaliseerd mee te nemen. Ten behoeve van het verhogen van onze weerbaarheid – zo hebben we de eerste zaterdag van de editie 2024 nog een volledige ontruiming moeten toepassen – en ten behoeve van het verhogen van onze liquiditeit, is er daarom sinds 2023 intensief overleg gevoerd met lokale overheden. Wij zijn zeer verheugd dat het transitiefonds is ingericht.

De (terechte) ontruiming op een potentieel drukke zaterdag afgelopen jaar en forse hitte een paar dagen daarna, drukte ons dieper in de rode cijfers. Kosten (en gederfde inkomsten) gemoeid met dergelijke omstandigheden, gaan snel naar meer dan 50.000 euro. Dergelijke mutaties moeten wij met

onze algemene reserve kunnen opvangen om onze continuïteit te borgen. Met de huidige omvang van onze reserve kan dat niet; daar is de eenmalige dotatie dus voor nodig, in combinatie met maatregelen. De maatregelen die in 2024 onder andere zijn getroffen - naast het inkrimpen van ons aanbod - zijn: het vergroten van eigen inkomsten, het structureel doorrekenen van prijsstijgingen (zoals op horeca en verpachtingen), het licht verhogen van kaartprijzen, het genereren van meer private fondsen en het terugbrengen van complexiteit van internationale voorstellingen en of coproducties. Al deze maatregelen kennen ook in zichzelf risico's voor de middellange termijn: juist voor het artistiek avontuurlijke profiel ontvangen wij subsidie vanuit het Ministerie van OCW. Ook is het eindig wat een kleine basisorganisatie allemaal op zich kan nemen aan extra werk in casu aanvragen en bezuinigen. En een toegankelijk publieksfestival, kent grenzen aan prijsstijgingen. Het komende jaar wordt er door de raad van toezicht en zijn nieuwe directeur-bestuurder dan ook in gezamenlijkheid verder gewerkt aan een robuust plan 2026-2028. Het aankomende jaar - 2025 - organiseren we een Noorderzon, zoals iedereen deze kent. Elf dagenlang, in het Noorderplantsoen en verspreid over diverse locaties - klein en groot - van de binnenstad van Groningen. De ingezette beheersmaatregelen en bezuinigingen van 2024, worden voortgezet, ondersteund door iets meer ruimte vanuit de structurele subsidies. Dat geeft rust en ruimte om aan het structurele plan (en implementatie) voor de editie van 2026 en verder, te werken.



Reserves en verplichtingen

Het ministerie van OCW heeft voor de periode 2021-2024 vrijstelling gegeven voor de verplichtingen zoals opgenomen in het beleidsplan. Dat gaf de afgelopen jaren lucht; we zijn aan het herstellen en kunnen weer een vol festival organiseren. De prestatie-eisen voortkomende uit de subsidie hebben we op veel fronten weer gehaald: een elf daags smaakmakend en avontuurlijk internationaal festival voor iedereen. De activiteiten, zoals het aantal internationale gezelschappen, zijn teruggebracht naar 15, om de kostenstijgingen het hoofd te kunnen bieden.

In 2024 is gewerkt aan het anti-fraude beleid (vier ogen principe) en het betaalproces, beiden zijn beschreven, er zijn protocollen in werking en processen zijn aangepast waar noodzakelijk. Ook het directie reglement en de statuten zijn herzien en opnieuw vastgesteld.

Zelfstandig ziet Noorderzon niet de mogelijkheid de aankomende jaren dermate te bezuinigen dat de reserve aangevuld kan worden tot verlangd niveau (10% van de normbegroting), zoals in de alinea *Continuïteit* is beschreven. Daarvoor is de aanvraag bij het gemeentelijke transitiefonds ingediend.

In 2024 is tevens een wat forse personeelsswisseling ingezet: naast een aantal vaste medewerkers (die meer dan 10 jaar voor Noorderzon werken), vertrekt ook de directeur-bestuurder, uiterlijk per 31 maart 2025. De kosten gepaard gaande met het werven van een nieuwe directeur-bestuurder zijn deels op 2024 meegenomen. Het proces van het 'ontknopen' van de huidige directeur-bestuurder in alle administratieve processen is in volle gang. De verwachting is dat de nieuwe directeur op 1 april 2025 aantreedt.



Activiteiten 2024

Terugblik op editie 2024

Van donderdag 22 augustus tot en met zondag 1 september vond de 34e editie van het Noorderzon Festival of Performing Arts & Society plaats. Ook dit jaar vonden weer rond de 140.000 bezoekers hun weg naar het festival in het Noorderplantsoen en de verschillende locaties in de binnenstad van Groningen. Zoals vrijwel iedere editie zijn er ook dit jaar weer de nodige aanpassingen gedaan aan de indeling en aankleding van het plantsoen. Zo is podium Raaf verplaatst naar de andere kant van de vijver Noord en zijn er terrasjes gecreëerd aan de waterkant bij de Leliesingel. Andere zaken zijn wegens succes juist verlengd: het hoofdpodium Apollo heeft inmiddels zijn (voorlopig) definitieve locatie en positionering gevonden en de zeer gewaardeerde containers voor kleine voorstellingen zijn sinds vorig jaar terug van weggeweest. Al met al bood het plantsoen samen met de voorstellingslocaties in de binnenstad ruimte aan meer dan 300 programmaonderdelen en 750 voorstellings- momenten, lezingen, gesprekken, concerten, een kinderprogramma, documentaires en installaties. Het programma van de 34e editie van Noorderzon was wederom zeer omvangrijk en gevarieerd.

Het fundament van Noorderzon staat gelukkig, ondanks de financiële uitdagingen van deze tijd, nog altijd fier overeind. De inmiddels bekende curieuze combinatie van een internationaal kunstenfestival op het scherpst van de snede én een groots zomerfeest in een vrij toegankelijk plantsoen, wordt anno 2024 nog steeds waargemaakt en gewaardeerd. Dat zien we niet alleen terug aan de 140.000 bezoekers die ons zomerfeest in het Noorderplantsoen trekt, maar ook aan het feit dat de zalen, tenten en containers, waar het uitgebreide internationale en lokale programma plaatsvond, voor meer dan 80% gevuld waren. Van nergens anders in Nederland te zien internationaal theater over de gevaren van de opkomst van rechts- extremisme - overladen met vijfsterrenrecensies - tot aan vernieuwende lokale theatermakers in een container. En van prangende gesprekken over het klimaat, het koloniale verleden, de toekomst van kunst en cultuur tot aan een panel over uit de hand gelopen hobby's of de invloed van memes: de brede waaier aan programma werd zeer goed bezocht. De behoefte tot napraten was groot, de betrokkenheid voelen merkbaar in de zalen.

Noorderzon vormde elf dagen lang het toneel voor een ontdekkingsstocht langs een spannend internationaal, nationaal en lokaal programma, met de mens in de hoofdrol. Of, zoals de Volkskrant het verwoordde: "Niets leuker op een festival dan 'mensen kijken', diep in hun ziel."

Hoofdprogramma lokt sterke reacties uit: behoefte om na te praten

Als onderdeel van het internationale hoofdprogramma verwelkomde Noorderzon dit jaar gezelschappen en makers uit onder andere China, Chili, Zuid-Afrika, Argentinië, Hongarije, Frankrijk, Servië, Canada en Australië. Al in het openingsweekend bleek het hoofdprogramma, met een aantal zware en actuele onderwerpen, sterk bij pers en publiek te resoneren. "Internationaal theaterfestival Noorderzon in Groningen biedt ieder jaar makers van divers pluimage een podium. Deze editie gaf weer gelegenheid te zien wat voor mooi en bijzonder theater er buiten Nederland wordt gemaakt." Dat schrijft Ron Rijghard van het NRC om eraan toe te voegen: "Catarina [and the beauty of killing fascists van Tiago Rodrigues resp.] is een goede illustratie van kracht van de internationale Noorderzon-programmering. Die is bovendien heel breed, blijkt op de openingsavond, met uitgebeend Argentijns teksttheater naast romantisch Canadees hedendaags circus".

Rond Rijghard ondervindt in dezelfde voorstelling van Tiago Rodrigues ook de sterke reacties vanuit het publiek: „Boeoeoe!!”, roept de man midden in het publiek. Hij staat op en loopt weg. Door de hele zaal klinkt een spoor van gemor. Waarom? Omdat op dat moment op de toneelvloer een radicaal-rechtse politicus al een kwartier lang een bevlogen speech houdt over zijn missie en idealen."

Ook Annette Embrechts van de Volkskrant heeft dezelfde ervaring en schrijft: "In deze voorstelling uit 2020 legt hij haarfijn de vinger op de actuele vraag hoe medeplichtig wij zijn aan de opkomst van extreem-rechts in Europa. Rodrigues deelt een linkse directe uit. Geen wonder dat toeschouwers kapot zijn. [...] De behoefte aan napraten is groot. Daarmee is Catarina and the Beauty of Killing Fascists een gedroomde festivalvoorstelling. Ook de dansvoorstelling RING van Jenna Jalonen / SUB.LAB.PRO was in het openingsweekend een schot in de roos, zoals ook Mina Etemad van de Theaterkrant ervaarde: "Vanaf het begin van Ring lijkt de spiegel tent waarin de voorstelling zich afspeelt gemaakt voor deze show. Het publiek op festival Noorderzon zit rond de cirkelvormige dansvloer, waar acht dansers zich voortdurend in een kring bewegen. De voorstelling van de Finse choreograaf Jenna Jalonen is het mooist wanneer de performers oneindig met elkaar verbonden lijken door die vorm". Alsof dat nog niet genoeg was, maakte ook Guillermo Cacace's bewerking van de Meeuw (Gaviota) van Tsjechov in het openingsweekend grote indruk. Vijf vrouwen aan tafel, met chips en wijn, en het publiek dat ertussen en omheen zit, spelen het iconische stuk vol melancholiek. Luuk Verpaalen van de Theaterkrant:



“Het is adembenemend om te zien hoe de actrices aan tafel, midden tussen het publiek, deze karakters verbeelden. Uiterst secuur in hun expressie, hartverscheurend in hun wanhoop. Smachtende blikken, voelbare machteloosheid. Er wordt geschreeuwd of gefluisterd, er vallen van betekenis zwangere stiltes, je ziet de tranen biggelen. [...] Ontdaan van alle theatrale opsmuk is Gaviota in de eerste plaats een hartstochtelijke ode aan het acteren”.

Ant Hampton / Time Based Editions, een oude bekende van Noorderzon, kwam met Borderline Visible een zeer origineel verhaalvorm brengen. Een voice-over vertelt een reisverhaal en instrueert de luisteraar door een boek te bladeren en zo actief mee te kijken en mee op reis te gaan. Een indringend en schrijnend verhaal in een originele jas. Ook origineel was de kosmopolitische dansvoorstelling van Yang Zhen / RED VIRGO uit China. Prachtige dans, spelend met identiteit en masculiniteit en actief interacterend met het publiek tot zelfs actief in gesprek gaand met het publiek tijdens de voorstelling. Identiteit is ook een onderwerp waar Matías Umpierrez met behulp van maskers mee speelt in zijn voorstelling Eclipse.

Maar er waren ook stukken die mensen soms in complete verwarring en verbazing achterlieten. Zoals Glorywall waar acteurs achter een groot scherm louter via gesproken tekst en objecten door gaten stekend maatschappijkritiek communiceerden. Of Vaca waar politieke satire gebracht wordt met over-the-top telenovela-achtige acts aan de hand van een

onverwachts verkregen koe. Voorstellingen die niet per se aansluiten bij bestaande perceptiesystemen van de gemiddelde theaterbezoeker maar wel tot nadenken aanzetten en zeer verrassend zijn. Daarnaast heeft Noorderzon inmiddels een traditie opgebouwd in modern circus. Liefhebbers konden terecht bij de indrukwekkende shows van People Watching en Gravity & Other Myths. Als ze snel genoeg waren overigens, beide waren in no time uitverkocht. Dit is slechts een greep uit het hoofdprogramma. Het doet geen recht aan alle gezelschappen en makers die we dit jaar hebben kunnen laten zien. We zijn trots op wat we ook in 2024 weer naar Groningen hebben kunnen halen. Voorstellingen die je in de rest van het jaar niet in Groningen, en waarschijnlijk ook niet in Nederland, zou kunnen zien. Hierna volgt voor de overige programmaonderdelen een korte reflectie.

&Society-programma krijgt steeds meer vaste vorm

Het &Society-programma is sinds het ontstaan nog steeds volop in ontwikkeling. Het heeft niet alleen een plek gekregen in de officiële benaming van het festival maar ook een plek in het hart van het programma. Het verbindt de programmaonderdelen en onderwerpen. Noorderzon werkt samen met een aantal lokale partners om de programmaonderdelen vorm te geven, waarvan sommige al een aantal jaar. Zo kwamen de Linkse Mannen (Bram Douwes en Wilbert van der Kamp) ook dit jaar weer langs om de nodige problemen op te lossen. Zes keer presenteerden zij hun show waar actuele problematiek

werd geadresseerd met gasten als Laurens Dassen, Sander de Hosson, Hannah Prins en Renske Leijten. Ook Platform GRAS was weer van de partij en presenteerde onder de titel HOOP een drietal inspirerende gesprekken over de grote opgaven van deze tijd. Daarnaast organiseerde Platform GRAS in samenwerking met Atelier Stadsbouwmeester een nieuw concept: drie keer ‘Stadsuitleg - waarom de stad er zo uit ziet als ‘ie eruit ziet’. Research Centre for Arts & Society van de RUG is ook al een aantal jaren een vaste samenwerkingspartner. Zij behandelden een aantal actuele thema’s onder de noemer ‘Hebben we straks nog wel ...’ migratie en diversiteit, een leefbare aarde, kunst & cultuur. Jelte Posthumus ging in gesprek met onder meer Mira Feticu, Peter Kuipers Munneke, Thijs Lijster en Renzo Martens. Een samenwerking met de RUG, Hanze en het UMCG leverde interessante wetenschappelijke lezingen op over onder andere de werking van het brein en de helende werking van kunst. Luchtigere opties waren er in de vorm van een gesprek over uit de hand gelopen hobby’s, de Kutzooibingo en Pub Heroes, waar een verkorte versie van het spel Dungeons & Dragons gespeeld kon worden.

Elf dagen lang waren de Nova en de spiegeltent Pollux goed gevuld bij uiteenlopende lezingen, gesprekken en activiteiten. De hierboven beschreven &Society-onderdelen zijn slechts een deel van het totale programma. Daarnaast was er nog een scala aan losse onderdelen zoals de artist EMBED talks geleid door WERC, CATPC filmprogramma met Why Plantations

Matter, de Queer History Tour, de plantsoenwandeling: van stadswal tot Noorderzon en ga zo maar door. Het aanbod was ook in 2024 weer groot, afwisselend en zeer goed bezocht.

&Literaturia: van sokgeschiedenis tot togatalks

Het literaire programma, inmiddels ook een vaste waarde als programmaonderdeel op Noorderzon, bood weer uiteenlopende lezingen en gesprekken naar aanleiding van actuele publicaties. Zo ging Marga Kroodsma in gesprek met Jonah Falke over de geschiedenis van zijn sok, oftewel de geschiedenis van de Falke-sok. In togatalks uit de rechtbank stond dan weer een ander kledingstuk centraal. Yolanda Bosman, rechter in Den Haag, vertelde korte, luchtige verhalen uit de rechtszaal over mensen, emoties en recht. Schrijver en dichter Nyk de Vries kwam naar Noorderzon met een unieke mix van muziek en poëzie getiteld Hoeveel woorden. Journaliste Yvonne Dudock presenteerde een indrukwekkende audiovisuele lezing over haar reizen met fotografe Nicole Franken naar inheemse volken in moeilijk te bereiken delen van de wereld, waar de gevolgen van klimaatverandering aan den lijve worden ondervonden. Roger Abrahams schreef een boek over de laatste militaire dictatuur van Zuid-Amerika, genaamd Managuay. Over het bestaan van Managuay wordt nog altijd gediscussieerd maar op Noorderzon vertelde de schrijver er aan de hand van een diapresentatie naar hartenlust over. Een greep uit het &Literaturia-programma dat zijn plek in de totaalprogrammering inmiddels wel heeft gevonden.

Uitgebreid lokaal programma in samenwerking met vele lokale partners

Ieder jaar kiest Kunstpunt Groningen samen met Noorderzon een lokale kunstenaar om een kunstwerk te maken voor de publieke ruimte op Noorderzon in het Noorderplantsoen. Dit jaar viel de keuze op Margriet van Weenen die een installatie met audiorondleiding maakte onder de titel: I WAS HERE In search of the polar wind, between waters. De samenwerking met VRIJDAG is in 2024 geïntensiveerd. Van Hit the North tot het VRIJDAG Cello Ensemble en van GRONDSLAG tot VRIJDAG in de Buurt, het kreeg allemaal plek op Noorderzon. De vernieuwde samenwerking tussen VRIJDAG en Noorderzon kreeg de verzamelnaam ‘Van eigen bodem’. Op Podium Callisto, De Speelweide, Podium de Raaf, in een container: overal en nergens kon je lokaal talent van VRIJDAG tegenkomen. Ook in de containers waren dit jaar weer vele lokale makers en partners te vinden, waaronder de Groninger Archieven, WERC, de Noorderlingen, Zeevonk Records en Them Dirty Dimes. Young Academy Groningen van de RUG was ook weer van de partij met flitslezingen, evenals het Spraaklab van de Faculteit der Letteren. Tom Tieman, inmiddels ook een bekende op Noorderzon, vertoonde zijn documentaire Lielingsboom waarna samen op pad werd gegaan, om op zoek te gaan naar en stil te staan bij de pracht van verschillende bomen. Verduurzamingsinitiatief GROENN, mede opgericht door Noorderzon, presenteerde GROENN LATE NNIGHT om actief met bezoekers duurzaamheidskwesties te bespreken. En er was nog veel meer lokaals te vinden, zoals Beijum op de planken!, GRID, Karnivoale, NAIS, Groninger Museum, shoom, Toemla, Meso-fauna, en vele anderen.

Kinderprogramma: beren, een draak en een leeuw

Voor onze allerjongste bezoekers was de Speelweide op zuid weer feestelijk ingericht met vier voorstellingslocaties: de Grote Beer, de Kleine Beer, de Draak en de Leeuw. Op die locaties en op tal van plekken eromheen was er een keur aan voorstellingen en activiteiten voor kinderen tussen grofweg 4 en 12 jaar oud, en natuurlijk voor hun ouders. Onder andere Theater Pannenkoek, Tito en Els, Duo Diesel en Club Wauw kwam voorstellingen spelen. Doe-dingen waren er met onder meer de Groninger Museum Tour, Visueel Verteld en de Jonge Onderzoekers.

Jonge ouders die zelf als kind naar Noorderzon kwamen, meegenomen door hun ouders, laten nu op Noorderzon hun eigen kinderen voor het eerst kennis maken met cultuur. En daar worden we natuurlijk erg blij van.

Muziek: van oude Schotse indierockers tot hedendaags cello-ensemble

Iedere dag was er op meerdere locaties en op meerdere tijdstippen gratis concerten te bezoeken, zowel popmuziek als klassiek. Openluchtpodium Apollo, Podium de Raaf en Podium Callisto waren de voornaamste locaties daarvoor.

Maar ook de spiegel tent Pollux en de Lutherse Kerk boden plek voor concerten. In Vera stond dit jaar met Arab Strap een bijzondere act geprogrammeerd. De legendarische Schotse band uit de jaren negentig, die lang uit elkaar was, speelt weer samen en kwam naar Groningen. Vera leek ons daarvoor als trouwe samenwerkingspartner een passende plek. De dubbele muziekcontainer was in 2024 terug van weggeweest en werd gevuld door Zeevonk Records en Them Dirty Dimes. Daarnaast werd er onder andere samengewerkt met POPgroningen, Noordstaat, Clash, Relate Radio en Stichting Folk. Hoofdpodium Apollo bood een mooie, gevarieerde programmering met aansprekende en verrassende acts uit binnen- en buitenland, zoals Joel Culpepper, Dylan LeBlanc, Elmer, Pachyman en Ibibio Sound Machine. In 2024 presenteerde Noorderzon verspreid over de verschillende locaties in het Noorderplantsoen en in de binnenstad rond de 100 concerten.



Van ontruiming naar hittegolf

In het openingsweekend, op zaterdag, werd Noorderzon geconfronteerd met extreem weer. Een combinatie van harde windstoten, hevige regenval en onweersbuien noopte de organisatie om het crisisteam bijeen te roepen en te besluiten tot het stilleggen van het programma en het ontruimen van het park. Het was bemoedigend om te merken dat de protocollen die we daarvoor ontwikkeld hebben werken en er is gelukkig niemand gewond geraakt. Het besluitvormingsproces functioneerde goed en de ontruiming en overige acties verliepen voorspoedig. Het programma in de binnenstad kon doorgang vinden zoals gepland maar in het plantsoen heeft alles twee uur lang stilgelegen van 19:00 tot 21:00 uur. Financieel is de impact groot. Op één van de best bezochte dagen van het festival, op het drukste moment van de dag alles stilleggen, plus het afgelasten van voorstellingen en restitueren van

tickets, betekent dat we veel inkomsten zijn misgelopen. In de loop van de week erna stegen de temperaturen dermate dat meerdere locaties in het plantsoen te warm werden en er meerdere shows geannuleerd moesten worden. Andere locaties zijn extra gekoeld en er is overal water uitgedeeld aan bezoekers. Daar heeft Noorderzon enerzijds extra investeringen moeten doen om de situatie houdbaar te houden en zijn er anderzijds ook daar inkomsten verloren gegaan.

Noorderzon: duurzaam en sociaal project

Al sinds jaar en dag is Noorderzon een voorloper als het gaat om duurzaamheid en bewustwording. De overstap naar hardcups, het invoeren van een ecotaks, het elektrificeren van het wagenpark, duurzame merchandise, schonere aggregaten met slimme schakelkasten, herbruikbare crewshirts: het zit in Noorderzons DNA. Duurzaamheidsinitiatief GROENN is er mede door ontstaan en daarom wordt Noorderzon ook al jaren op rij beloond met het keurmerk Green Key Goud. Dit jaar hebben we door financiële uitdagingen echter keuzes moeten maken. Duurzaamheid en innovatie kost geld en structurele investeringen. Het uitblijven van inflatiecorrectie en substantiële verhogingen van subsidiebedragen maakt dat Noorderzon steeds meer moeite heeft om op dit vlak een voorloper te blijven. Het is dan ook maar zeer de vraag of we dit jaar wederom Goud toebedeeld krijgen of dat we terugvallen naar een lager niveau. Een ontwikkeling die we met zeer veel pijn in het hart gadeslaan.

Noorderzon is ook al van begin af aan een sociaal project. De opdracht om open, toegankelijk, betaalbaar, inclusief te zijn, ligt aan de basis van het ontstaan van het festival en die opdracht zit nog altijd in het hart van de organisatie. Of het nu gaat om de vrijwilligers, de bezoekers, de staf of de artiesten die we boeken: we proberen voor zoveel mogelijk mensen ruimte te maken en welkom te zijn. Ook dit jaar hebben we via het COA vluchtelingen uitgenodigd om mee te doen als vrijwilliger en voorstellingen te komen bezoeken. Bij het afrekenen van de tickets kon men dit jaar wederom een donatie doen. Van de opbrengst gaat 30% naar het European Festival Forest dat samen met festivals zoveel mogelijk bomen wil planten op IJsland om klimaatverandering tegen te gaan. Via de Voedselbank hebben we weer 220 gezinnen de gelegenheid geboden om ons kinderprogramma te bezoeken. Bij aanschaf van tickets zijn er via Geef een Toegift 333 tickets gedoneerd aan mensen met een kleine portemonnee. Het festivalterrein blijft gratis toegankelijk evenals een substantieel deel van het programma. De horecaprijzen en tickets proberen we nog altijd zo laag mogelijk te houden zodat zoveel mogelijk mensen in staat zijn om toegang te krijgen tot het festival, om mee te doen. Het is wat Noorderzon, Noorderzon maakt!

Communicatie

Ook binnen onze marketing-communicatie-operatie ligt veel nadruk op toegankelijkheid. Naast het prijsbeleid, hebben we de afgelopen vier jaar ook wederom laagdrempelige tekst en uitleg gegeven over ons programma. Er is een programma-hulplijn via WhatsApp opgezet, er zijn Mystery Routes aangeboden (waarbij bezoekers blind vertrouwen op wat wij hen voorschotelen). Persoonlijk live maatwerk, zoals een informatie-en kaartverkooppunt in De Winkel op het festivalterrein, blijven enorm belangrijk. Daarnaast is er samen met Stichting Lezen & Schrijven een analyse gedaan van Noorderzons toegankelijkheid voor minder goed lezende bezoekers en zijn de eerste aanpassingen gedaan. Noorderzons communicatie verwordt daarnaast meer en meer tot gids door het (enorme) programma: we nemen bezoekers aan de hand, laten zien wat ze volgens ons niet mogen missen, en laten ze dan vol vertrouwen los.

Daarnaast zijn we ons ervan bewust dat Noorderzon-publiek bij ons opgroeit: bijvoorbeeld van kinderprogramma tot containerprogramma en muziek en via &Society naar hoofdprogramma. Noorderzon en zijn programma zijn ontzettend divers en uitgebreid en we hebben hard gewerkt aan het duidelijker verbinden van programmasoorten aan elkaar. Daar maken we de komende jaren nog een verdiepingsslag in. Bezoekers konden meer lezen over lijnen binnen het programma door vier uitgediepte thema's, en via themakorting vervolgens ook tickets aanschaffen. Zo leren steeds meer mensen hoe breed Noorderzon is, geven we ruim baan aan 'rondsnuffelen' in ons programma en stimuleren we dat je iets probeert.

Doelgroepen

Dit geldt ook voor het aantrekken van nieuwe doelgroepen, waar we aan aantal focusgroepen uit hebben gekozen. De afgelopen jaren hebben we meer specifieke acties richting (internationale) studenten uitgezet, door bijvoorbeeld aanwezig te zijn op introductie-evenement de Keiweek, en samen te werken met op hen gerichte online platforms. Met Stichting Quiet en de Voedselbank en nieuwe acties met de Stadspas, is Noorderzon meer onder aandacht van mensen gekomen die minder te besteden hebben. Daarnaast zijn er programmatische samenwerkingen geweest, zoals met Dia di Tula en Stichting Pride, die Noorderzon ook voor nieuwe bezoekers aantrekkelijker maakte. De samenwerking programma-communicatie willen we dan ook nog verder versterken, om zo tijdig doelgroepen te bereiken met voor hen relevante info. lijnen

We gaven al aan dat we meer dwarsverbanden aanbrengen tussen internationale artiesten en verdiepingsprogramma. Dit hebben we weten te communiceren middels zogeheten programmalijnen. Ons publiek heeft meer geparticipeerd door deel te nemen aan nagesprekken of onderdeel te zijn van



een &Society-lezing. De overlap tussen &Society en communicatie is soms groot: beide willen onderdelen aan elkaar koppelen en het narratief van het festival verduidelijken. Het is daarom goed dat er ook overlap is tussen de programmeurs van &Society en het marketingteam. De vruchten hiervan kunnen in de komende periode geplukt worden. We detecteren lange en duurzame lijnen, slaan kortdurende hypes over en - net als bij programmeren - selecteren en investeren. Dit maakt het mogelijk om een eigen richting te volgen, eigenzinnig te zijn en toch altijd benaderbaar binnen een diverse mix van marketingmiddelen.

Middelen & socials

De afgelopen periode hebben wij de oplage van ons programmamagazine drastisch omlaag gebracht: van 20.000 naar 7.500 exemplaren: zowel een duurzame als kostentechnische keuze. De website (meer dan 1 miljoen pageviews) en nieuwsbrieven (>9.000 lezers) bleven belangrijke – en drukbezochte kanalen. Daar is een app, in samenwerking met TimeSquare aan toegevoegd (9.000x gebruikt). Ook de sociale kanalen deden het goed in de laatste jaren: Instagram naar >12.600, Facebook bestendig op 30.000, LinkedIn (nieuw toegevoegd) naar 900. We zijn daarnaast gestopt met X om voor de hand liggende redenen, en zijn niet bang om in de toekomst meer van zulke keuzes te (moeten) maken en daar eerlijk over te communiceren.

clubjes

In deze beleidsperiode is ook geëxperimenteerd met een extra ambassadeursgroep: trouwe fans van Noorderzon die ons verhaal enthousiast doorvertellen aan hun achterban. Deze wordt in de toekomst toegevoegd aan al onze andere bestaande clubjes en ambassadeurs: crew, vrijwilligers, Vrienden, fotoclub, &Society-commissie, gespreksleiders, partners, locaties, publiek en andere stakeholders. Daarnaast wordt Noorderzon een actief onderdeel van een nieuw opgezet cultuurmarketing Noord-club om zo elkaars netwerk meer in te kunnen zetten en van elkaar te leren en elkaar versterken.

Maatwerk

In 2023 (en daarvoor 2021) is voor het laatst een publieksonderzoek gedaan met Hendrik Beerda Consultancy. We doen ieder jaar een crew-enquête (belangrijkste resultaten te vinden in hoofdstuk Reflectie) maar tot nu toe, om de twee jaar een publieksonderzoek. Vanaf 2025 wordt gewerkt aan een jaarlijks onderzoek, dat zowel een beter onderscheid kan maken tussen betalende en niet-betalende bezoekers (twee zeer diverse groepen). Dit moet het ook makkelijker maken om de vinger aan de pols te houden op het gebied van publiekswaardering zodat we daarin snel kunnen schakelen indien nodig. Ook worden de marketingtools van ons kaartverkoopsysteem de komende jaren beter onderzocht en benut zodat ook richting (vaste) kaartkopers (en vaak trouwe bezoekers) meer maatwerk kan worden ondernomen.

In cijfers

Magazine eigen oplage (2021 en 2022: programmakrant)

2024	7.500	
2023	15.000	
2022	20.000	
2021	20.000	
2020	n.v.t.	

Mediawaarde print & web (in euro's)*

2024	817.123	
2023	759.032	
2022	1.178.133	
2021	809.077	
2020	702.785	

Website pageviews

2024	1.621.440	
2023	920.539	
2022	703.972	
2021	687.931	
2020	151.907	

338^x
Geef een
Toegift

11
festival-
dagen

140.000
plantsoen
bezoeken

Programmakrant lezers Dagblad van het Noorden

2024	n.v.t.	
2023	n.v.t.	
2022	250.000	
2021	250.000	
2020	n.v.t.	

Bereik media print & web*

2024	178.201.426	
2023	179.755.865	
2022	298.302.864	
2021	266.073.994	
2020	39.907.773	

* Alleen artikelen en websites in bezit van Noorderzon via MediaWeb. Artikelen van media waar MediaWeb geen abonnement op heeft zijn niet meegenomen in deze telling, radio- en televisieverslaglegging is ook niet meegenomen.

Digitale Nieuwsbriefabonnees

2024	8.814	
2023	8.612	
2022	8.407	
2021	9.529	
2020	8.882	

Twitter / X volgers

2024	Gestopt met X.	
2023	9.379	
2022	9.773	
2021	9.729	
2020	9.559	

633

Voorstellings-
momenten

1

Internationale
co-productie

7

Ambassadeurs

Instagram volgers

2024	12.671	
2023	10.418	
2022	8.065	
2021	6.730	
2020	5.668	

115^x

Een transfer

54^x

3 voor
€10,-

Facebook volgers

2024	30.054	
2023	29.893	
2022	29.932	
2021	28.388	
2020	28.166	

7.500

programma
magazines

5.338

gratis bezoeken
/ vrijkaarten

31.153

voorstellingsbezoeken

25.815

betaalde kaarten

App geopend

2024	8.815	
2023	8.353	
2022	n.v.t.	
2021	n.v.t.	
2020	n.v.t.	

670

Vrijwilligers

243

Vrienden van
Noorderzon

LinkedIn

2024	992	
2023	n.v.t.	
2022	n.v.t.	
2021	n.v.t.	
2020	n.v.t.	

Vooruitblik

Het is al eerder aangehaald, maar 2025 wordt een bijzonder jaar. Na meer dan 15 jaar directeur te zijn geweest, vindt er in 2025 een wisseling van de wacht plaats. Een ontzettend spannende tijd voor iedereen. Met prachtige beoordelingen en een fijne editie op zak, ziet de toekomst er goed uit voor Noorderzon. De nieuwe directeur kan, met het team, met de toezichthouders, met alle crew en partners, rustig verder bouwen aan de volgende 35 jaar Noorderzon.





14 – 24 aug

NOORDERZON

noorderzon.nl

NOORDERZON FESTIVAL OF
PERFORMING
ARTS & SOCIETY

Colofon

Maart 2025

Uitgave

Stichting Noorderzon Groningen.
Deze verantwoording wordt op onze
website geplaatst, op de website van
de federatie cultuur ten behoeve van
de ANBI- status en digitaal verspreid
waar relevant.

Fotografie

Zoe Bergsma, Pierre Borasci,
Anouk Hulsebosch, Lucas Kemper,
Niels Knelis, Robin Marks,
Jeremy Nedd, Daniek Snijder,
Joost Vullings, Jan Westerhof,
Lucas de Wit, Luna de Wit

Opmaak

Thansk

Namens Femke

© dank aan mijn team, dank aan
Noorderzon, dank aan alle vrijwilligers,
artiesten, alle publiek, alle partners,
supporters, leveranciers, alle gras-
sprieten in het Noorderplantsoen voor
alle mooie jaren. Ik heb met heel mijn
hart en heel veel plezier voor Noorderzon
gewerkt al die jaren. Pas goed op
elkaar en op dat mooie festival.